

8.12.2017

1/3

YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO

ÖLJYJÄTEHUOLTOA KOSKEVA TUKIOHJELMA

1. Lausuntopyyntö ja tuen kuvaus

Ympäristöministeriö on 17.11.2017 pyytänyt yritystukineuvottelukunnalta lausuntoa siitä, täyttääkö valmisteilla oleva öljyjätehuoltoa koskeva tukiohjelma Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit ja siitä, mitä valtiontukisääntöjen mukaista menettelyä tukiohjelman osalta tulisi noudattaa (lausuntopyyntö ja muistio liitteinä).

Voimassa oleva tukiohjelma

Nykyisin voimassa oleva jäteöljyjen käsittelyyn liittyvä valtiontukiohjelma perustuu Euroopan komission 17.12.1997 antamaan valtiontukipäätökseen (N 304/1997). Tukiohjelma on komission päätöksen mukaisesti voinut koostua kahdesta tukimuodosta: 1) korvaukset jäteöljyjen keräämisestä, kuljettamisesta ja käsittelystä yrityksille, joilla on sopimus ympäristöministeriön kanssa ja 2) jäteöljyjen käsittelyyn liittyvien investointihankkeiden tuet. Tuet on myönnetty valtionavustuksena valtionavustuslaissa (688/2001) ja valtioneuvoston päätöksessä (1191/97) säädetyin perustein öljyjätteistä sekä niiden keräilystä, kuljetuksesta, varastoinnista ja käsittelystä aiheutuviin menoihin.

Öljyjätteen ja muun vaarallisen jätteen jätehuollon rahoittamiseksi voiteluöljyistä ja -valmisteista kannetaan öljyjättemaksua (laki 894/1986). Öljyjättemaksuvaroista on valtion talousarviossa varattu vuosittain miljoona euroa öljyjätehuoltoa varten. Osa kertyneistä öljyjättemaksuvaroista voidaan siirtää öljysuojarahaston käyttöön öljyn pilaaman maaperän ja pohjaveden puhdistamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamista varten, ja nykyisin pääosa kertyneistä varoista käytetään tähän tarkoitukseen.

Ympäristöministeriön lausuntopyynnön mukaan voimassa olevan valtiontukiohjelman perusteella on myönnetty avustusta osapuolelle, joka on tehnyt sopimuksen valtakunnallisesta öljyjätehuollosta ympäristöministeriön kanssa. Aikaisemmin sopimusyritys oli Ekokem/Ekovoima, nykyään Lassila & Tikanoja Oyj. Sopimus Lassila & Tikanojan kanssa päättyy vuoden 2017 lopussa.

Valmisteilla oleva tukiohjelma

Öljyjätteen keräyksen tehostamiseksi ympäristöministeriö on valmistelemassa nykyisen tukiohjelman kokonaan korvaavaa uutta valtioneuvostotukiohjelmaa. Ministeriön alustavan suunnitelman mukaan valtionavustusten myöntäminen öljyjätehuoltoon perustuisi avoimeen hakuun. Voiteluöljyjätteen haltijat voisivat luovuttaa voiteluöljyjätteen maksutta keräysyritykselle, ja keräysyritys voisi hakea valtionavustusta ympäristöministeriöltä erillisen sopimuksen mukaisesti. Nykyisen lainsäädännön mukaan valtionavustuksen saaminen edellyttää sopimusta ympäristöministeriön kanssa, joten sopimus tehtäisiin kunkin toimijan kanssa erikseen. Tavoitteena on tukea jätehuoltoalan yritysten voiteluöljyjätteen keräystä ja mahdollistaa palvelun tarjoaminen erityisesti pk-yrityksille, joiden toiminnassa syntyy voiteluöljyjätettä. Samalla luovuttaisiin nykyisestä järjestelmästä, jossa valtakunnallisen öljyjätehuollon järjestämisestä sovitaan yhden yrityksen kanssa sopimuksen kilpailutuksen jälkeen. Tukiohjelman valtioneuvostotukioikeudellisena perustana olisi tarkoitus olla Euroopan komission antama ns. vähämerkityksellistä tukea eli de minimis-tukea koskeva asetus (EU) N:o 1407/2013.

Tukiohjelman kesto, budjetti ja myöntäminen

Tukiohjelma olisi määräaikainen ja alustavan suunnitelman mukaan voimassa vuosina 2018 – 2020. Tukiohjelman budjetti olisi alustavasti yhteensä 3 miljoonaa euroa. Rahoituksena olisivat jo kertyneet öljyjättemaksuvarat, jotka ovat kolmevuotisella siirtomäärärahmomentilla.

Alustavan suunnitelman mukaan jätealan yrityksille myönnettävän avustuksen suuruus olisi enintään 50 % kerätyn voiteluöljyjätteen arvosta. Tuen määrä yritystä kohden olisi kuitenkin enintään 200 000 euroa kolmen vuoden aikana.

2. Ennakoarviointi

2.1. EU:n lainsäädännön mukaisten valtiontuen edellytysten täyttyminen

Öljyjätehuoltoa koskevan tukiohjelman voidaan lähtökohtaisesti arvioida täyttävän Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaiset valtiontuen kriteerit. Tuki myönnettäisiin valtion varoista (ympäristöministeriö valtionavustuksena valtion talousarviosta) jätealan yritysten luonteeltaan taloudelliseen toimintaan. Valtionavustusta voisivat hakea vain voiteluöljyjätehuoltoa hoitavat yritykset, ja avustukset myönnettäisiin tietyille yrityksille avoimen haun perusteella. Tukiohjelma olisi siten luonteeltaan valikoiva. Tukiohjelma perustuisi kuitenkin komission antamaan vähämerkityksisiä tukia koskevaan ns. de minimis –säätelyyn, jonka mukaisilla tuilla ei katsota olevan vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan eikä vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua sisämarkkinoilla.

2.2. Valtiontukea koskeva menettelytapa

Tukiohjelman valtioneuvostotukioikeudellisena perustana voidaan käyttää Euroopan komission antamaa ns. vähämerkityksellistä tukea eli de minimis-tukea koskevaa asetusta (EU) N:o 1407/2013. Öljyjätehuoltoa voidaan tietyin edellytyksin pitää yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvänä palveluna, jolloin tuki voitaisiin myöntää asetuksen (EU) N:o 360/2012 mukaisena, yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävänä vähämerkityksisenä tukena. Nykyisin voimassaoleva tukiohjelma (N 304/1997) on vastaavan tukimuodon osalta hyväksytty yleisin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvänä palveluna. Asetuksen (EU) N:o 360/2012 mukaisen tuen enimmäismäärä on 500 000 euroa/yritys/3 vuotta.

Kyseessä olevan voiteluöljyjätteen keräyksen tuen ei arvioida sisältyvän ns. yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (komission asetus 651/2014) soveltamisalaan.

3. Esitys yritystukineuvottelukunnan lausunnoksi

Yritystukineuvottelukunta puoltaa ennakoarvioinnissa esitettyä ja toteaa, että valmisteilla oleva öljyjätehuoltoa koskeva tukiohjelma voidaan toteuttaa ns. de minimis –tukena joko asetuksen (EU) N:o 1407/2013 perusteella tai ns. markkinapuutetilanteessa asetuksen (EU) N:o 360/2012 mukaisena, yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävänä vähämerkityksisenä tukena. Yritystukineuvottelukunta korostaa, että yhdelle yritykselle myönnettyjen vähämerkityksisten tukien kokonaismäärä ei tällöin saa olla yli 200 000/500 000 euroa kolmen peräkkäisen verovuoden jakson aikana ottaen huomioon kaikki yritykselle myönnetyt de minimis –tuet.

Esittelijä: Neuvotteleva virkamies Liisa Lundelin-Nuortio

LIITTEET

Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 17.11.2017 ja muistio (23.10.2017)